

Dae.4

B VAN BEEK

Aanvullende militaire memorie
van het patrouillegebied NANASA

maart, 1929

AFD. CULT. EN PHYS. ANTHROPOLOGIE
VAN HET
KON. INSTITUUT VOOR DE TROPEN

Dae.4

B

V-f-4

Afschrift.

Mamasa 1929
Mil. mem. Van Oeck

XIII - 8

-2-

aanvullingen der Militaire nota van het patrouillegebied
Mamasa. Samengesteld ingevolge schrijven Gew. Mil. Commandant

dd. 29 November 1928 No. 2349/E. en dd. 12 Februari 1929 No. 253/E

Volksgehoof.

De Toradja is van huis uit animist. Wel zijn velen tot
het Christendom en den Islam overgegaan, maar dit heeft au fond

III. Ethnografische bijzonderheden.

a. Volksaard.

weinig te betrekken. Soewel zij die tot het Christendom zijn
overgegaan als zij die tot den Islam werden bekeerd worden
bestaande militaire nota van dit gebied.

De Toradja staat in het algemeen niet vijandig tegenover
vreemdelingen in het algemeen of tegenover de vreemde overheid.

Zijn goedmoedigheid is hiervan oorzaak. Wel zijn er natuurlijk
vele zaken die hij graag anders, of niet geregeld zou hebben
doch hij schikt zich vrij makkelijk naar de bestaande regelin-

gen. De Toradja is over het algemeen arm zoodat de belasting
wel eens een vrij zwaren druk op hem legt. Toch wordt als de
bestuursambtenaar er achter heen zit vrij vlot betaald. Heeren-
dienst vindt hij zoo mogelijk nog onaangenamer dan belasting
betalen. Afkoopings komt echter vrijwel niet voor waarschijnlijk
omdat het bedrag hem te hoog is. De Toradja is lui en doet
meestal niet meer dan strikt noodig is om in zijn levensonder-
houd te voorzien. Dit is mede in verband met de onvruchtbaarheid
van den grond (vooral in Boven-Binjoeng, in Pitoe Oelaena Saloe

is dit belangrijk beter) wel de hoofdreden van de heerschende
armoede. Thans wordt de aanplant van koffie die hier zeer
goed wil, zoowel arabica als robusta sterk aangemoedigd en
wordt dan ook op grooten schaal geplant. Dit zou over
een paar jaar belangrijke inkomsten kunnen opleveren. Jammer
echter dat de Toradja zoo lui is waardoor veelal tuinen zoo-
danig verwaarloosd worden dat de koffie verstikt. Criminaliteit
heerscht hier practisch niet. Ook is de Toradja niet fanatiek,
hoewel hij vastgeroest zit in den ouden adat waarin noch
Christendom (uitgezonderd in Tawallian waar werkelijk eenige
Christelijke opvattingen heerschen; de oude parengen werd b.v.
op Christenmanier begraven) noch de Islam veel verandering

hebben

hebben kunnen brengen. De Toradja is verdraagzaam op godsdienstig gebied. zijze blijft het lijk eenige maanden soms een jaar

b. Volksgeloof.

(hoe hooger afkomst hoe langer als regel) in het huis en wordt
De Toradja is van huis uit animist. Wel zijn velen tot
dan uit de kist gehaald en in kains gewikkeld en daarna met of
het Christendom en den Islam overgegaan, maar dit heeft au fond
zonder kist begraven, waarna het groote doodenfeest begint.
weinig te beteekenen. Zoowel zij die tot het Christendom zijn
Reeds vadelijk na het overlijden zijn een paar karbouwen of (en)
overgegaan als zij die tot den Islam werden bekeerd houden
varkens geslacht doch het groote feest komt pas na de begrafenis
nog met hand en tand vast aan den ouden adat. Waar de Toradja
De weduwe der overledene is verplicht gedurende den geheelen
wel het moeilijkt afstand van kan doen zijn de doodenfeesten
tijd en het sterven tot de begrafenis in het huis te blijven
en in mindere mate van de oogstfeesten. Vooral de doodenfeesten
worden een dichte klanboe. De vrees kost hier absoluut niet onder
zijn zeer nadeelig voor den welstand der bevolking. De Toradja
uit. Bij de doodenfeesten zijn behalve de groote omzigtigheid
vereert zijn voorvaderen en voelt zich dan ook verplicht deze
die altijd bestaan heeft langzaam hand excessen op zedelijk
feesten zoo luisterrijk mogelijk te maken. Hoe meer karbouwen,
gebied ontstaan die echter niets met den adat te maken hebben.
varkens en honden (hiervan is de Toradja een hartstochtelijk
Verzodelijk zijn deze uitspattingen ontstaan wegens het groote
liefhebber) er worden geslacht hoe beter dit is voor den
tekort aan vrouwen. Dit te kort is waarschijnlijk ontstaan
overledene. Ten einde dit te bereiken worden door familieleden
doordat vroeger vrouwen varden gewikkeld in een vrees bij de
slachtdieren geschonken. Hieraan zit de verplichting vast voor de
kustbewoners en ook voor een groot deel door roofpartijen door
nabestaanden van den afgestorvene, bij overlijden van de
de kustbevolking in deze streken gepleegd. De Toradja is bang
schenkers ook bij te dragen ter opluistering van die dooden-
van aard speciaal wanneer hij denkt dat bovennatuurlijke
feesten. Merkwaardig is hoe juist de Toradja's weten aan wien
krachten in het spel zijn. Hierbij neemt vrees voor overledenen
zij wat schuldig zijn en van wien ze wat te vorderen hebben.
van overleden. Dit is er velen die 's avonds niet
Deze verplichtingen worden steeds nagekomen.
dit durven en voor geen geld 's avonds langs een graf durven
Bij overlijden van iemand moeten verschillende ceremoniën worden
loopen. Als geluksdagen beschouwd de Toradja Maandag, Vrijdag
in acht genomen. Als men denkt dat de persoon in kwestie
en zaterdag. Dit zijn de aangewezen dagen om een huis te gaan
dood zal gaan wordt er hevig op tong-tongs geslagen ten einde
bouwen of in een nieuw huis te trekken.
de booze geesten te verjagen. Is de persoon na deze hoopvolle
Men kent hier ook de landbouwpriester, Pasaba geesten. Hij is
inleiding ten slotte overleden dan wordt hij practig aangekleed
de leidende en voorganger in alle zaken van het dorp betref-
en op een stoel of kist gezet. Een touw wordt om het hoofd gedaan
fende. Verder vindt men hier een stand van priesters de
en dit aan een balk vastgebonden ten einde op zijde vallen te
"to-vanoeita" en een klasse van priesters "to-boeraka"
voorkomen. Een aantal vrouwen komen nu voor het lijk te zitten
gemaak. Beide partijen komen in actie bij het vieren van een
en huilen bij aflossing. Begint het lijk te ontbinden dan wordt
Biscofeest. Als men gered staat met de sawahwerkzaamheden
dit in een groote kist gelegd waarin twee bamboes zijn gestoken,
een vang te maken geeft deze of gene welgestelde een biscofeest
één door de vloer van het huis naar beneden voor afvoering van
ten einde zich de hulp der geesten te verzekeren, ter verkrijging

het

het lijkenvocht en één door het dak bij wijze van stankpijp. Op deze wijze blijft het lijk eenige maanden soms een jaar (hoe hooger afkomst hoe langer als regel) in het huis en wordt dan uit de kist gehaald en in kains gewikkeld en daarna met of zonder kist begraven, waarna het groote doodenfeest begint. Reeds dadelijk na het overlijden zijn een paar karbouwen of (en) varkens geslacht doch het groote feest komt pas na de begrafenis. De weduwe der overledene is verplicht gedurende den geheelen tijd na het sterven tot de begrafenis in het huis te blijven onder een dichte klamboe. De vrouw komt hier absoluut niet onder uit. Bij de doodenfeesten zijn behalve de groote onmatigheid die altijd bestaan heeft langzamerhand excessen op zedelijk gebied ontstaan die echter niets met den adat te maken hebben. Vermoedelijk zijn deze uitspattingen ontstaan wegens het groote tekort aan vrouwen. Dit te kort is waarschijnlijk ontstaan doordat vroeger vrouwen werden geruild tegen wapens bij de kustbewoners en ook voor een groot deel door roofpartijen door de kustbevolking in deze streken gepleegd. De Toradja is bang van aard speciaal wanneer hij denkt dat bovennatuurlijke krachten in het spel zijn. Hierbij neemt vrees voor overledenen een eerste plaats in. Er zijn er velen die 's avonds niet uit durven en voor geen geld 's avonds langs een graf durven loopen. Als geluksdagen beschouwd de Toradja Maandag, Vrijdag en Zaterdag. Dit zijn de aangewezen dagen om een huis te gaan bouwen of in een nieuw huis te trekken. Men kent hier ook de landbouwpriester, Pasoeba geheeten. Hij is de leidsman en voorganger in alle zaken den rijstooft betreffende. Verder vindt men hier een stand van priesters de "To-Manoeto" en eene klasse van priesters "To-poeraka" genaamd. Beide partijen komen in actie bij het vieren van een Bisoefeest. Als men gereed staat met de sawahwerkzaamheden een vang te maken geeft deze of gene welgestelde een bisoefeest ten einde zich de hulp der geesten te verzekeren, ter verkrijging

van hulp bij ziekte en het talisman van gelukten treden zij in
Een ladder wordt tegen dien boom aangezet en het aan de To-Bisoe
van een rijken oogst. Een korte beschrijving van zoo'n Bisoe-
gemakkelijk te maken om in den boom te klimmen. Nu raat een
feest volge hier. Iemand, die besloten heeft tot de viering
To-Mancoetoe de To-Boeraka en de To-Bisoe reizen. Bij den boom
van een Bisoe-feest, geeft hij daarvan kennis aan de "To-Boeraka"
en de "To-Mancoetoe", en bepaald den dag waarop het feest
takken hebben plaats genomen daait de To-Mancoetoe naar beneden
beginnen zal. Ook roept hij daartoe op den bepaalden dag
houdt daar met de To-Boeraka en To-Magandang de wacht. De To-
eenige vrouwen en meisjes tezamen. Ongeveer op het midden
Bisoe beginnen nu in den boom te zingen, en op dit geschreeuw,
van den dag wordt die vrouwschaar in een huis te zamen ge-
bracht met de To-Boeraka, die reeds feestelijk zijn uitgedost.
Er wordt gesproken noch gegeten.
Alleen de To-Boeraka zingen met zachten stem onverstaanbare
zangen uit den ouden tijd. De zang klinkt plechtig als een
litanie, en terwijl de zangen opklinken krijgen de geesten
contact met de bijeengekomen vrouwen en meisjes. Voor het huis
waar vergaderd wordt houden de To-Mancoetoe, met enkele To
Magandang (trommelslagers) de wacht. Geen vrouw of man mag
zich in de nabijheid van deze woning ophouden. De straf der
geesten zou niet uitblijven. Om drie à 4 uur in den middag
trekken de To-Bisoe (want dat zijn de vrouwen en meisjes nu
geworden), het gezicht met het hoofdhaar bedekt en bewaakt
door de To-Mancoetoe en To-Boeraka naar een berg of bosch
rand. Op het oogenblik, dat de To-Bisoe het huis uitkomen
beginnen de To-Magandang de trom te slaan en dit houdt dan den
ganschen nacht aan. Niemand mag het pad der Bisoe's kruisen.
Zijn hoofd zou verkeerd komen te staan of zijn mond met stomheid
geslagen worden. Maar ook de To-Boeraka en de To-Mancoetoe moeten
goed opletten, dat de To-Bisoe niet verdwalen.
De legende toch verhaalt van Bisoe's die apen werden.
In den nacht gaan To-Mancoetoe vergezeld door To-Magandang een
berana (waringinboom) opzoeken. De priesteressen To-Boeraka
blijven met eenige To-Magandang bij de To-Bisoe achter. Is
een geschikte boom gevonden dan worden doode of niet sterke
takken weggebroken opdat er straks geen ongelukken gebeuren.
bestaan in een gedeelte van de offerdieren. Bij het inschenken
Een

van hulp bij zieken en het inlossen van geloften treden zij in
Een ladder wordt tegen dien boom aangezet om het aan de To-Bisce
functie. Voor het overige zijn ze gewone leden in de Toradja
gemakkelijk te maken om in den boom te klimmen. Nu gaat een
maatschappij.

3. Huizen en gebouwen. Hiervoor moge verwezen naar de bestaande militaire nota
gekomen gaat de To-Manoetoe voor en als alle To-Bisce op de
Opgekerkt wordt nog dat de meestal zeer solide constructie
takken hebben plaats genomen daalt de To-Manoetoe naar beneden
der omwanding (hout) een verwijdering der wanden bij omeingeling
houdt daar met de to-Boeraka en To-Magandang de wacht. De To-
niet toelaat. Bovendien staan de huizen op palen van ongeveer
Bisce beginnen nu in den boom te zingen, en op dit geschreeuw,
twee meter. Het doorklinken heeft speciale deelen door
want dit is juist omschrijving, loopt de kampongbevolking
de altijd zeer kleine toegang waardoor men naar binnen moet
uit en verzamelt zich rond den boom. Als het dag is gaat de
kruipen, en de inwendige verdeling in kleine lokjes waartoe
To-Manoetoe weer den boom in en voert de To-bisce een voor een
iederom slechts door een kleine opening toegang kan worden
naar beneden. Beneden aan den trap staan de To-Magandang
Verkragen. Samen zijn er meestal niet. Licht komt door een
die de neer dalende Bisce's op hun schouders nemen en hun neer
verschuifbare sirap in het dak.

4. Taal.

zetten in den kring van de To-Boeraka. Hier wordt de To-Bisce
Leerboeken omtrent de taal bestaan hier
met een sarong geheel bedekt zoodat niemand er iets van te zien
niet. Slechts is bij het detacheren een een-
krijgt. Daarna worden ze door de To-Boeraka met water besprenkeld
voudige woordenlijst te samen gesteld waarvan
en dan worden de Bisce's onthuld en in hun feestgewaad gestoken.
een afschrift hierbij gaat. De Toradja's van
En nu eerst is het aan de To-Bisce geoorloofd te eten en te
dit resort behoort tot de 2 n. Tae-taal. Van
drinken. Drie dagen en drie nachten worden de To-Bisce door
de dewata's bezeten. Gedurende dien tijd wordt bij dien boom
zij door het overgrote deel der Toradja wordt gesproken.
gedanst en gezongen, gegeten en gedronken. Na afloop van het
hoewel de Tae-taal in Boven-ginsoeng en Pitoe Celowna Salo
feest worden de To-Bisce op den schouder genomen en geplaatst
wordt verstaan en met kleine plaatselijke afwijkingen gesproken
voor het huis waar ze bisce werden. Nu ook worden zij weer
wordt zoo is het verhoudingspartikel waarvoor de Toradja's en
gewone menschen omdat de geest die zich in haar manifesteerde
worden onderverdeeld in twee evenal gelijk. In gansen vrees-
het lichaam verlaten heeft.

Niet ieder willekeurig persoon kan To-Boeraka of To Manoetoe
de uitroeping Tae. In Natara het zuidelijkste district
worden. In den regel gaat het Boerakaschap van de moeder op
der Pitoe Celowna Salo raken de grootsten elkaar, en wel
de dochter, dat van Manoetoe van vader op zoon over. Het komt
het Ardlangen van de To-Mandio of Bredanlanders (Tiampalagian
echter voor dat men geen eigen kind hebbende een familielid
etc.) en het geslacht.
adopteert en tot Boeraka op leidt. De leerlinge krijgt een
voor het ontkeerspartikel gebruikt men in Masbié Cedei-
draad gebonden om den rechterpols (disampang). De van de
diang; in Aralo: Cedeiata en in Bushang Tai. De indentiteit
Het onderwijs in de leer, de zangen en het ritueel van offeren
al dezer partikels met Tae is duidelijk.
heet "Mangaloek". De inkomsten van de To-Manoetoe en To-Boeraka

5. Stam- en klassenverhouding. bestaan in een gadeslta van de offerdieren. Bij het inroepen
is sinds de slavenstand is afgechaft vrijwel verdwenen van won

van hulp bij zieken en het inlossen van geloften treden zij in kant'nog slechts adel en vrijen. De vrijen kunnen nog worden functie. Voor het overige zijn ze gewone leden in de Toradja onderverdeeld in twee categorieën nl. zij die altijd vrij maatschappij.

c. Huizen en gebouwen. Hiervoor moge verwezen naar de bestaande militaire nota Tokakaka's hebben nog wel eenigen invloed naar het verschil Opgemerkt wordt nog dat de meestal zeer solide constructie wordt minder en minder. der omwanding (hout) een verwijdering der wanden bij omsingeling

f. Ongevevormen niet toelaat. Bovendien staan de huizen op palen van ongeveer en tuitatuur der twee meter. Het doorzoeken heeft speciale moeilijkheden door de heesche hoofden, de altijd zeer kleine toegang waardoor men naar binnen moet kruipen, en de inwendige verdeling in kleine hokjes waartoe wederom slechts door een kleine opening toegang kan worden verkregen. Ramen zijn er meestal niet. Licht komt door een verschuifbare sirap in het dak.

d. T a a l .

Leerboeken omtrent de taal bestaan hier

Dr. Van der Veen te Angin2 (Rante Pao) is thans gereed met de samenstelling van een gramatica die ditjaer nog zal worden uitgegeven.

niet. Slechts is bij het detachement een eenvoudige woordenlijst te zamen gesteld, waarvan een afschrift hierbij gaat. De Toradja's van dit ressort behooren tot de z.n. Tae-taal. Van alle Toradja-talen is zij de voornaamste daar zij door het overgrote deel der Toradja's wordt gesproken. Hoewel de Tae-taal in Boven-Bineoang en Pitoe Celcoena wordt verstaan en met kleine plaatselijke afwijkingen gesproken wordt zoo is het ontkeningspartikel waarnaar de Toradjatalen worden onderverdeeld niet overal gelijk. In gansch Boven-Bineoang en in het District Rante Boelawan bezigt men voor de ontkenning Tae. In Matanga het Zuidelijkste district der Pitoe Celcoena Salo raken de grenstalen elkaar, en wel

b. De hoofden en hunne familie-betrekkingen

Hiervoor moge worden verwezen naar de bestaande militaire nota. Hierin moeten echter de volgende wijzigingen worden aangebracht.

Voor het ontkeningspartikel gebruikt men in Mambië Oedaia. i. Oango. is niet gezien bij zijn collega's. Is van lagen diang; in Arale: Oedaiaha en in Bambang Taik. De indentiteit al dezer partikels met Tae is duidelijk.

8. Rantetengah. De oude partikel werd in 1926 ontlast.

e. Stam- en klasseindeeling. De scherpe grens die hierin vroeger bestond is sinds de slavenstand is afgeschaft vrijwel verdwenen. Men

kent nog slechts adel en vrijen. De vrijen kunnen nog worden onderverdeeld in twee categorieën nl. zij die altijd vrij zijn geweest en zij die vroeger slaaf waren. De eersten de Tomakaka's hebben nog wel eenigen invloed maar het verschil wordt minder en minder.

f. Omgangsvormen met, en titulatuur der inheemsche hoofden.

De hoofden zijn zeer weinig ontwikkeld. Vele spreken geen woord Maleisch en steken slechts boven den gewonen man uit door hun afkomst waartegen de Toradja's hoog opzien. Voor titulatuur moge worden verwezen naar de bestaande militaire nota.

IV. Kort begrip van den huidige politieke toestand.

a. Administratieve indeeling.

De onderafdeeling Boven-Binoeang en Pitoe Oeloena Saloe, is verdeeld in 18 districten. Vroeger was er altijd strijd tusschen de verschillende gemeenschapjes. Ook sloot men zich echter wel aanen wanneer strooptochten van de kust dreigden. De kustbewoners bleken meestal de sterksten te zijn. Vroeger bestond een federatie in Pitoe Oeloena Saloe, die omvatte de tegenwoordige districten Matanga, Ranteboelawan, Membiö, Bambang, Arale, Taboelahan en Tabang (het tegenwoordige Tandoeng). Tegen de kustbewoners waren deze stammen één, doch zoodra ontbrak de noodzaak tot aaneensluiting dan beoorloogden deze stammen elkaar. De Toradja apprecieert wel dat thans rust en orde heerscht.

b. De hoofden en hunne familie betrekkingen.

Hiervoor moge worden verwezen naar de bestaande militaire nota. Hierin moeten echter de volgende wijzigingen worden aangebracht.

- 1. Osango. is niet gezien bij zijn collega's. Is van lagen afkomst.
- 8. Rantetengah. De oude parangje werd in 1926 ontslagen. Na gehouden verkiezing werd hij vervangen door Saloko die

rechtstreeks van het vroeger regerend vorstehuis afstamt. Hij staat door zijn afkomst in hoog aanzien bij de bevolking. Is echter geen krachtige persoonlijkheid.

12. Nossoe. Deze pareng is overleden, en na gehouden verkiezing opgevolgd door een broer van zijn vrouw. Deze nieuwe pareng is ook geen uitblinker, integendeel zal misschien voor den goeden gang van zaken weer spoedig moeten worden vervangen.

Pitoe Geloena Saloe.

2. Arale. De Indo Kademenne is weliswaar een overtuigd Islamiet doch kan zijn ouden adat ook niet loslaten.

3 en 4. Bambang en Mambië. De Tomakaka is Islamiet.

5. Ranteboelawan. Is weinig flink. Weet betrekkelijk weinig af van de geschiedenis van zijn land doch drijft hiervoor op eenige ouden uit zijn district die hiervan meer afweten.

6. Matanga. Is thans Maradia. Heeft in tegenstelling met zijn vader weinig invloed.

b. Voornamen wetgeleerden zijn hier niet. Het onderwijs is op drie volks- of theologen. scholen na in handen der zending.

d. Extremisme en nationalisme. Hiervan is hier niets bekend.

V. Bronnen.

Gebruik werd gemaakt van de bestuursmemories van den fg. controleur van der Miessen, de gezaghebber Teerink, de fg. Controleur Van Dyk, de Controleur Mac. Gillavry, en den Gezaghebber Smit.

Mamasa den 9en Maart 1929.

De Detachementscommandant,

(wg.) Van Beek.-

Voor eensluidend afschrift:

^{med.}
De ~~Pd.~~ Gouvernements Secretaris,

Dae.4

M Militaire nota van het
patrouillegebied te MAMASA

maart, 1924

AFD. CULT. EN PHYS. ANTHROPOLOGIE
VAN HET
KON. INSTITUUT VOOR DE TROPEN

Dae.4

M

V-4

Mamasa 1924
Mil mem.

XII-6
6

MILITAIRE NOTA

Afschrift

van het gebied van het (Politi) gebied
Patrouille gebied Mamasa, het N.O. het P.O. en
en de hooggebergte van het gebied de omgeving van

I. Aardrijkskundige Beschrijving.

A. Ligging en grenzen.

Het patrouille gebied van het detachement
te Mamasa (sterk drie brigades infanterie)
omdat hoofdzakelijk de tegenwoordige
onderafdeeling, "Boven Binowang en Pitoe
Goloesa Salo", gelegen tusschen 119° - 119°

MILITAIRE en NOTA 25' 2.8.4, en deel

uitsluitende van de Afdeeling Mandar,
van het
Het patrouille gebied sluit in het

PATROULLE GEBIED De "amboedje (mi-ge-
litteer). In het N.O. en O bij dat van

Saloppo (Nev. Politie dienaren, het gebied
MAMASA.
In het Z.O. bij dat van Pinrang (Pat. gebied

van Karapara) en in het zuiden en Z.W.

bij dat van Madjane (militairen)

Zie hiervoor de schetskaart

B. Grootte

De grootte van het patrouille gebied waarvan
is ongeveer 370.000 H.A.

C. Verticalen vorm, be-
grooting, etc.

Het geheele patrouille gebied is
een uitgestrekt bergland, waarin enkele
ketens zich tot ruim 3800 M. hoogte ver-
heffen. Tusschen de uitloopers van het
hooggebergte vormen zich kleine vlakten
en dalen, waardoor de vele groote rivieren
zich een weg banen naar de kust.

Benige der hoogste bergketens zijn
het Mamboeliling, Leasa en Pororean ge-
bergte, die Mamasa in breeden kring om-
sluiten en waarin de eenigste opkoming
het dal van de Mamasarivier bij Melaboh
is, waardoor dan ook de groote weg voert,

M I L I T A I R E N O T A

van het sa met de kust (Polewali) verbindt.
De weg Mamasa-Paloppo-Pana-Sopo-Silo-
Patrouille gebied Mamasa, het N.W. het Potilega
en Mesilageberge ver boven de omgeving uit.
Het gebied van het patrouille

I. Aardrijkskundige Beschrijving. oste rivieren zijn de

Mamba, Mascepoe, Salo Sao, Arale, Mambi,

A. Ligging en grenzen.

Het patrouille gebied van het detachement
te Mamasa (sterk drie brigades infanterie)
omdat hoofdzakelijk de tegenwoordige
onderafdeeling, "Boven Binoewang en Pitoe-alang.
Oeloena Salo", gelegen tusschen 119° - 119°
 $40'$ O.L., en $2^{\circ}40'$ - $3^{\circ}25'$ Z.B., en deelal,
uitmakende van de Afdeeling Mandar. Het

Het patrouille gebied sluit in het water.
N.W. en N aan bij dat van "amoedjoe (mi-geveer
litairen). In het N.O. en O bij dat van

D. Wegen en paden.

Paloppo (Gew. Politie dienaren, het algemeen
In het Z.O. bij dat van Pinrang (Pat. gebied
van Parepare) en in het zuiden en Z.W.
bij dat van Madjene (militairen)awa-Toemanga-
Zie hiervoor de schetskaart, (weg) van dezen weg

B. Grootte

De grootte van het patrouille gebied waarvan
is ongeveer 370.000 H.A. (geveene, voetpaden

C. Verticalen vorm, be-
groeing, enz:

Het geheele patrouille gebied is hoorlijke
een uitgestrekt bergland, waarin enkele
ketens zich tot ruim 2800 M hoogte ver-
heffen. Tusschen de uitloopers van het
hooggebergte vormen zich kleine vlakten
en dalen, waardoor de vele groote rivieren
zich een weg banen naar de kust. (wordt autoweg)

Eenige der hoogste bergketens zijn als
het Mamboeliling, Leasa- en Pororean ge-
bergte, die Mamasa in breedten kring om-
sluiten en waarin de eenigste opkoming
het dal van de Mamasarivier bij Melaboh
is, waardoor dan ook de groote weg voert,

die Mamasa met de kust (Polewali) verbindt. De weg: Mamasa-Tandoeng-Pana-Nosso-Mialo-Verder steken in het N.W. het Potilega Paladang verbindt het Mamasa-bekken met en Mesilageberge te ver boven de omgeving uit. het Costelijk gedeelte van het patrouille

gebied. (Het gedeelte Nosso-Mialo-Paladang & Mamba, Mascepoe, Salo Hao, Arale, Mambi, zal vervangen worden door Nosso-Tabone) Maloso en Matanga (Salo-rivier). Zijwegen hiervan zijn:

Het hooggebergte is grootendeels be- 1e Hante Boeda-Patala-Tawaliang dekt met nog ongerept oerwoud. De uit- 2e Mascepoe-Oeloe Salo (X) loopers en dalen zijn begroeid met alang-alang. 3e Pana-Oeloe Salo

In het kille, vochtig, hooggebergte vor- 4e Pana-Manipi men zich, door den zeer grooten regenval, 5e Nosso-Simboeang (Mahaie) vele kleine beekjes en watervallen. Het geheele patrouille gebied is rijk aan water. tusschen Oeloe Salo en Orabosa.

De garnizoensplaats Mamasa ligt ongeveer 1100 M Hoog. Als voornaamste voetpaden in dit gedeelte heeft men:

1e Nosso-Orabosa en 2e Oeloe Salo-Nosso Het wegensysteem is over het algemeen nog achterlijk.

In het W. gedeelte heeft men den weg Lakahan.

De voornaamste weg is: Arale-Mambi-Mehalaen-Matanga, die de O. Afd. Mamasa-Melaboh-Tabone-Mesawa-Toemanga-P.O.S. in de lengterichting doorsnijdt; met de Polewali (wordt autoweg) van dezen weg volgende zijwegen, (behalve die reeds hiervoren- gaan verschillende zijwegen uit, waarvan genoemd zijn)

de met een (X) aangegevene, voetpaden Lakahan-Taboelahan zijn, welke in de toekomst behoorlijke Arale-Kajoeberang wegen zullen worden;

3e Mambi-Mantelemo-Laso Bahata en Masanga- 4e Mamasa-Paladang (X) 5e Tapoe

Als belangrijk voetpad heeft men hier 2e Mamasa-Mamboe-Tapoea

3e Tabone-Batangoeroe-Nosso (X) de verbinding Taboelahan-Kajoeberang.

4e Melabo-Salokenta-Mehalaen Door kleine voetpaden zijn in het geheele gebied de kampongs die niet aan de genoemde

5e -Galoeng -Mambie (wordt autoweg) Tusschen Melabo-Mamasa heeft men als wegen liggen, onderling verbonden. zijwegen:

6e Peoe-Balakaloea-Laboh-Oisango- Terwijl het beboste bergterrein dooreeneden wordt door paden van dammarzoekers, deze paden

7e Paladang-Oraboea-Tawaliang-Mamasa. zijn echter niet zonder gids te volgen.

D. Wegen en paden.

F. Klimaat

Deordat

E. Kamponge

Doordat groote vlakten bijna niet
 De weg: Mamasa-Tandoeng-Pana-Nosso-Mialo-
 Paladang verbindt het Mamasa-bekken met
 het Oostelijk gedeelte van het patrouille-
 gebied. (Het gedeelte Nosso-Mialo-Paladang
 zal vervangen worden door Nosso-Tabone)
 Zijwegen hiervan zijn:
 1e Rante Boeda-Tatale-Tawaliang, niet te
 2e Masoepoe-Oeloe Salo (X) en kampong werd
 3e Pana-Oeloe Salo
 4e Pana-Manipi openingen gelaten werden om
 5e Nosso-Simboeang (Makale)

Voorts is er nog een verbinding
 tusschen Oeloe Salo en Oraboea.
 Als voornaamste voetpaden in dit gedeelte
 heeft men: Nosso-Oraboea en
 Oeloe Salo-Nosso

In het W. gedeelte heeft men den weg Lakahan-
 Arale-Mambië-Mehalaän-Matanga, die de O. Afd.
 P.O.S. in de lengterichting doorsnijdt; met de
 volgende zijwegen, (behalve die reeds hiervoor-
 genoemd zijn)

Lakahan-Taboelahan
 Arale-Kajoeberang
 Mambië-Rantelemo-Laso Behata en Matanga-
 Tapoe

F. Klimaat

Als belangrijk voetpad heeft men hier
 de verbinding Taboelahan-Kajoeberang.
 Door kleine voetpaden zijn in het geheele
 gebied de kamponge die niet aan de genoemde
 wegen liggen, onderling verbonden.

Terwijl het beboschte bergterrein doorneden
 wordt door paden van dammarzoekers, deze paden
 zijn echter niet zonder gids te volgen.

militairen een wollen deken in bruik
 Doordat
 wordt verstrekt.

E. Kampongs

4.

5.

Doordat groote vlakten bijna niet voorkomen (alleen bij Soemororong en Lakahang) en de smalle valleien gebruikt regel de rgenrijkste maand en September moesten worden voor rijstbouw, was de bevolking als van zelf aangewezen op de bergen om woonplaatsen te maken.

Men koos zich bij voorkeur daarvoor de toppen van alleen staande, niet te

hooge bergen uit, om den kampong werd een breede aarden wal aangelegd, waarin een of twee openingen gelaten werden om

II. Bevolking

A. Naam

het binnengedeelte, waar de huizen, meest terrasgewijze gebouwd werden, te bereiken.

berg. Toradja beteekent dus bergbewoner,

De bouw geschiedde zonder eenige meer nog komt het overeen met het Bata-regelmaat, daar de ruimte zeer beperkt was.

mensch is verkeerd. Radja is voor de Toradja

De rond om den kampong loopende wal, soms drie meter hoog en loodrecht werd met bamboe dicht beplant, zoodat van

B Afkomst, zeden en gewoonten

buiten van de huizen niet veel zichtbaar is en de kampongs in de veel kale omgeving eenen schilderachtigen indruk maken.

mat Duidelijk is het ook, dat groote kampongs, op deze wijze gebouwd, niet voor kunnen komen. Kampongs met 80 à 100 zielen behooren tot de uitzonderingen.

F. Klimaat

Het klimaat te Mamasa is koel maar meestal aangenaam. De gemiddelde ochtendtemperatuur is 15° C, die van den vooravond ± 20° C.

Te Noessoë (1600 M hoog) kan het guur zijn.

De nachten zijn koud, waarom aan de militairen een wollen deken in bruikleen wordt verstrekt.

5. te zoeken en vertrok in Westelijke richting. De regenval is groot, vanaf 1917 hebben Bij het overtrekken van het ten N van geregelde waarnemingen plaats Mei is als geregeld gelegen gebergte etierf Maliling regel de rgenrijkte maand en September en werd daar begraven. Sinds dien zou de de droogste, lange periodes van droogte naam van dat gebergte Mambaling zijn. komen niet voor meestal valt de regen in de Pongka Padang trek verder, maar werd toen middaguren.

Berg Toradja's

Bij het tegenwoordige Tabeelahan bereikt Hoogst genoteerde regenval op één dag had, overvallen door den grooten vloed, 66 m.m. (5-2-21). (Zondevloed). Hoogst aantal dagen in één maand 26 Uit de richting van Mamoejoe naderde een (Maart en April 1920) Kleine prauw, waarin een vrouw zat, die

II. Bevolking

A. Naam

den naam Toridjene, droeg. (Tpaenensch; Toradja wordt door de bevolking zelf djene = water; Toridjene = mensch van het uitgesproken als lora'ja tp = mensch ra'ja = water). berg. Toradja beteekent dus bergbewoner, Pongka Padang en Toridjene sloten een meer nog komt het overeen met het Bata- Duwelijk, waaruit vele mannelijke kinderen viaasche woord "oediker", de vertaling van koni sproten die de stam vaders van de tegen- mensch is verkeerd. Radja is voor de Toradja woordige vorstengeslachten werden. een vreemd woord, dat door de zending geim- Hoewel dus allen gedacht worden van porteed is. Horeliffe standers af te stammen, is

B Afkomst, zeden en gewoonten enz:

volgens eene thans nog voortlevende le-n de gende zou de Teradjabevolking, die thans het patrouille gebied bewoont, hare bakermat hebben in Midden-Selébès, nabij den oorsprong (Oeloe) van de groote Sadang rivier, die ten N O van Marasa ontspringt en nabij Pinrang in de zee uitmondt. Deze legende verhaalt, dat een vande kinderen van den Poeng Matoea (Grootste Heer, God) lange een koord uit den hemel daalde en nabij Oeloe Padang de aarde bereikte. Deze persoon, genaamd Pongka Padang leefde daar eenigen tijd en kreeg eene dochter genaamd Maliling. Op zekeren dag besloot hij met zijne dochter Maliling eene andere woonplaats te

te zoeken en vertrok in Westelijke richting.

Bij het overtrekken van het ten N van de Mamasa gelegen gebergte stierf Malliling en werd daar begraven. Sinds dien zou de naam van dat gebergte Mamballiling zijn.

Pongka Padang trok verder, maar werd toen bij het tegenwoordige Taboelahan bereikt had, overvallen door den grooten vloed. (Zondvloed). districten Mesawa, Tabone,

uit de richting van Mamoesdjoë naderde een kleine prauw, waarin een vrouw zat, die den naam Toridjene, droeg. (Tp=mensch; djene = water; Toridjene = mensch van het water).

Pongka Padang en Toridjene sloten een huwelijk, waaruit vele mannelijke kinderen sproten die de stam vaders van de tegenwoordige vorstengeslachten werden.

Hoewel dus allen gedacht worden van dezelfde stamouders af te stammen, is thans een groot verschil merkbaar tusschen de Toradja's die het Oostelijk en midden deel van het tegenwoordige patrouille gebied bewonen en die, welke het westelijk deel bewonen.

De eersten toch hebben veel zuiverder zeden en gewoonten bewaard, terwijl de laatsten door invloed van- en vermenging met de kustbevolking van Mandar en Mamoesdjoë vele gebruiken daarvan overnamen en onder meer het Mohamedanisme leerden kenden.

De Toradja's wonende in het westelijk gedeelte van het patrouillegebied (Pitoe oeloen Salo); Pitoe = zeven; oeloe=oorsprong; bron; salo=rivier, dus het brongebied van de

6.

7.

Diefstal komt zoo goed als niet voor, zeven rivieren, welke rivieren hiermede be-
 liegen wel, het is vaak moeilijk een be-
 doeld werden, is niet meer bekend, zijn
 kentenja bij hen uit te lokken, voor een
 sterk onderscheiden met die van het oostelijk
 logische redeneering, welke naar zijn
 gedeelte (Boven Binoean). Gemakshalve zou
 bekentenja zou moeten voeren, toont hij
 men deze Berg toradja's en gene kust Toradja's
 zich dan niet vatbaar. De saamhoorigheid
 kunnen noemen. (vaak door dik en dun) tusschen fami-

Berg Toradja's

Onder de bergtoradja's bewonende de
 lieden is zeer groot, tenzij ze een wrok
 tegenwoordige districten Mesawa, Tabone,
 tegen iemand hunner familie hebben.
 Melaboh, Mamasa, Oisango, Tawaliang Oraboes,
 In dat geval schrikken ze niet terug,
 Nossoc, Anipi, Pana en Anta Tongah, treft
 om middels omkoopning, valsche getuigen
 men verscheidene flinkgebouwde mannen aan.
 te verwerpen, die dan nauwkeurig af-
 Opvallend is het in het algemeen veel meer
 spreken welke bezwaren zij zullen voor-
 ontwikkeld zijn van de beenspieren, dan die
 brengen, en hun verklaring met dure eden
 van de armen. Een gevolg van het voortdu-
 bevestigen. Harstochtelijk veel voelt de
 rend, dikwijls met zware vrachten loopen in
 Taradja voor hanengevechten en dobbelen.
 het bergterrein.

Vooral de bergtoradja is gehecht aan
 Zij zijn opgewekt en goedaardig van
 zijn geboorte grond, een enkele heeft
 imborst, maar meestal niet dapper en vrij
 wel en meer cosmopolitische aanleg, maar
 onnoozel. Een opruier, die goed weet te
 ook deze komen na een paar jaar rond-
 praten en kans ziet hen de voordeelen van
 zwerven wel terug, een Toradja vindt het
 eene onderneming onder het oog te brengen,
 verschrikkelijk om buiten zijn land te
 kan zeker zijn van een grooten aanhang, maar
 moeten sterven, vandaar dat het menig-
 verliest die weer evenspoedig als de zaken
 maal voorkomt, dat een veroordeelde, die
 niet naar wensch gaan of een concurrent
 naar Java zal worden overgebracht kans
 optreedt, die handiger is.
 ziet zich onderweg van het leven te be-

De Toradja is van naure vroolijk,
 rooven.
 goedlachsich en gevoelig voor humor.

De kust Toradja's, bewonende de Piteo
 Slaafsche eerbied voor zijn hoofden kent
 Oeloena Salo zijn verdeeld over de
 hij niet. Hij is vrijmoedig, en toont en open-
 districten Matanga (Makoela) Rante
 blik. Met een goed woord en een geestig
 Boelawan, Manbis, Arale, Barbang en Aboolahan
 gezegde is alles van hen gedaan te krijgen.

Zij zijn kleiner en tengerder gebouwd
 Bij te kraas optreden toont hij een "ka-
 dan de bergtoradja's maar kunnen eveneens
 pala batoe' voelt hij echter schuld dan
 uitstekend pikelen,
 ondergaat hij lijdzaam zijn straf of heeft
 een hartig woordje een invloed ten goede

Karakter

Kust Toradja

Diefstal komt zoo goed als niet voor, In de karaktereigenschappen hebben zij liegen wel, het is vaak moeilijk een be- veel met de bergtoradja's gemeen, maar- kenten is bij hem uit te lokken, voor een zijn meer onderdanig, voor logische redeneering, welke naar zijn Zeden en gewoonten zijn niet zuiver bekenten is zou moeten voeren, toont hij be waard gebleven, tengevolge van den in- zich dan niet vatbaar. De saamhoorigheid vloed van den Islam, die zoo diep in (vaak door dik en dun) tusschen fami- het leven van zijne belijders ingrijpt, lieleden is zeer groot, tenzij ze een wrok en alles tot in kleinigheden regelt, tegen iemand hunner familie hebben.

Bij onderzragingen praten zij veel, In dat geval schrikken ze niet terug, maar laten niet meer los dan naar hunne om middels omkoopning, valsche getuigen meening noodig is, om door den onder- te verwerpen, die dan nauwkeurig af- vrager niet van onwil beschuldigt te spreken welke bezwaren zij zullen voor- kunnen worden, om bezwaren te maken brengen, en hun verklaring met dure eeden in te bevestigen. Harstochtelijk veel voelt de en zullen veel minder nog dan de berg- Taradja voor hanengevechten en dobbelen. toradja's spoedig overgaan tot verzet. Vooral de bergtoradja is gehecht aan tegen de "kompania". zijn geboorte grond, een enkele heeft

Veel strijd werd vroeger gevoerd met de wel en meer cosmopolitische, aanleg, maar binnendringende kustbevolking van Mandar ook deze komen na een paar jaar rond- en Mampedjoe, waarin zij (de kust Toradja's) zwerven wel terug, een Toradja vindt het meestal het onderwerp delven, daar de in- verschrikkelijk om buiten zijn land te dringers beter bewapend en uitgerust waren, moeten sterven, vandaar dat het menig- Verscheidene bewoners van de tegenwoordige maal voorkomt, dat een veroordeelde, die Pitoe Oeloena Salo zijn vroeger als slaaf naar Java zal worden overgebracht kans naar de kust gevoerd door de overwinnende ziet zich onderweg van het leven te be- kustbevolking. rooven.

De kusttoradja verlaat snakkelijker zijn De kust Toradja's, bewonende de Pitoe land, hetzij om elders te landangen, hetzij de Oeloena Salo zijn verdeeld over de en boeliediensten te verrichten, dit laat- districten Matanga (Makoela) Rante sta echter niet voorlaren tijd, na 3 of 4 jaar Boelawan, Mambië, Arale, Bambang en Taboelahan jaar komen ze dan weer terug. Het werven van Zij zijn kleiner en tengerder gebouwd dan de bergtoradja's maar kunnen eveneens Perioden van voedselschaarste komen uitstekend pikelen.

geregeld voor, doch behooren thans tot het verleden.

In

Zij trokken dan de bosschen in en leefden van d'In de karaktereigenschappen hebben zij veel met de bergtoradja's gemeen, maar zijn meer onderdanig. Zeden en gewoonten zijn niet zuiver bewaard gebleven, ten gevolge van den invloed van den Islam, die zoo diep in het leven van zijne belijders ingrijpt en alles tot in kleinigheden regelt. Bij ondervragingen praten zij veel, maar laten niet meer los dan naar hunne meening noodig is, om door den onder- vrager niet van onwil beschuldigd te kunnen worden. de bevolking, (welke bestaan in 777 Ok zij, zijn in doorsnee niet dapper en zullen veel minder, nog dan de bergtoradja's spoedig overgaan tot verzet tegen de "kompenia".

Veel strijd werd vroeger gevoerd met de binnendringende Kustbevolking van Mandar en Mamodjoe, waarin zij (de kust Toradja's) meestal het onderspit dolven, daar de indringers beter bewapend en uitgerust waren.

Verscheidene bewoners van de tegenwoordige Pitoe Oeloena Salo zijn vroeger als slaaf naar de kust gevoerd door de overwinnende kustbevolking. aan de voorzijde twee verlangstuk De kusttoradja verlaat makkelijker zijn land, hetzij om elders te ladangen, hetzij die om koeliediensten te verrichten, dit laatste echter niet voorlangentijd, na $\frac{1}{2}$ of $\frac{1}{3}$ jaar komen ze dan weer terug. Het werven van contract doelis's is hier nooit gelukt.

Perioden van voedselschaarste komen geregeld voor, doch behooren thans tot het verleden.

C. Godsdienst.

B. Taal.

E. Bewapening gevechte waarde en gevechtswijze krijggeschiedenis.

Als

Zij

11. Zij trokken dan de bosschen in en leefden van daar gevonden knolgewassen, roeger, al-
 lees Ook onder hen kwam het slaven en pân-
 delingen-stelsel veel voor, rootten. Het
 heft De kusttoradja's zijn eveneens lief-
 hebbers van het dobbelspel, waarbij zijet
 hun weinige bezit veelal nog kwijt raken
 en schulden maken; die dan weer ingelost
 moeten worden door voor den winner kos-
 teloos diensten te verrichten. den even-
 12. De zending, welke hier de massabewerking
 toepast, heeft nog betrekkelijk weinig in-
 vloed gehad op de animistische opvattingen
 en gebruiken der bevolking, (welke bestaan
 in 7777 voorschriften, niemand kent deze
 natuurlijk alle, het getal heeft wellicht
 een symbolische beteekenis), vooral op
 het oudere deel. De meeste volwassenen
 en alle schoolgaande kinderen zijn echter gedoopt.
 13. De Toradjas uit deze streek spraken
 de "Tai"-taal, aldus genoemd naar het ontkenning-
 partikel. Vide verder woordenlijst, 14. 15.
 16. Ten strijde toegerust draagt de Toradja
 een soort borst harnas (babDe kara) van fijn en
 stevig gevlochten rotan op den rug zijn de lom-
 slagen dicht geregen. ingers sloot men
 zich Soms zijn aan de voorzijde twee verleng-
 stukken om de dijen te beschermen. De baboe
 kara is bedekt met groote platte schelpen, die
 bijna aan een sluiten en dienen moeten om houwen,
 slagen of steken op te vangen. Op het hoofd wordt
 een soort helm gedragen, eveneens van gevlochten
 rotan, veelal overtrokken met een stuk dieren-
 huid en versierd met een paar na gebootste kar-
 17. bouwen hoorns van blik.

C. Godsdienst.

D. Taal.

E. Bewapening gevechts-
 waarde en gevechts-
 wijze krijsge-
 schiedenis.

Als wapenkende de Toradja vroeger alleen de lans ($d\check{y}k\check{b}$) en takin (klewang) van verschillende modellen en grootten. Het heeft van den klewang is meest van karibou- en hoorn gemaakt en soms ingelegd met kleine stukjes witbeen. De partij

Later leerde hij van de kustbevolking de vuurwapenen kennen (voorlaadgeweren, maar lila's donderbussen). Deze werden evenver als het buskruit van de kustbevolking tegen hooger prijs gekocht en soms betaald met karbouwen of slaven. Eenmaal werd een achterlaadgeweer (systeem martinij) aangetroffen, doch de herkomst was niet meer na te sporen, daar het reeds van geslacht op geslacht was overgegaan.

De voorladers werden gevuld met stukken lood, oude spijkers, houten- en kettingkogels, die op korten afstand wel vele maar zelden doodelijke wonden veroorzaken.

De vele op de bergtoppen en Mamasa gelegen kleine versterkingen (bentengs) en zoo wijzen er op, dat in vroeger dagen menige onderlinge veete met de wapens beslist werd.

Tegen vreemde indringers sloot men zich tijdelijk aaneen, maar was het gevaar bezworen, dan viel de federatie weer even spoedig uiteen en gingen de districten elkaar wederom onderling beoorlogen.

De Toradja vecht bij voorkeur in den open veld. Strijd in het open veld kwam ook vroeger weinig voor, ten vooral tegen de "Kompenia" met de goede geweren, doen zij dat niet vlug. bentengs zijn over het algemeen

tactisch zeer juist gekozen en gewoonlijk aan Eigenaardig was, dat twee partijen, steile bergwanden geplaatst, zoodat ze slechts die een geschil door een strijd wilden van een of hoogstens twee zijden zijn te

beslechten daarvoor nooit een van de kamnadenen waardoor de verdediging belangrijk pongs maar steeds een daar buiten gelegen versenvoudigd wordt.

benteng kozen. Iedere Kampong had zijn Omgeven door een hoogen, breeden aarden wal, eigen benteng. De uitdagende partij beplaat met dichte bamboestoelelen en aan de buitenszijde loodrecht opgezet, moet deze wal daarna een of meer neutrale personen naar eerst bekloppen worden, voor de verdedigers onde tegenpartij om deze uit te dagen de verder vuur genomen kunnen worden. De openingen sterking aan te vallen. Gaf de tegenpartij (poortjes) in den wal zijn zorgvuldig met dikke aan die uitdaging geen gehoor, dan werden planken dichtgemaakt, waarachter eens groote zij geacht ongelijk te bekennen en als hoeveelheid aangestampte aarde wordt aangebracht. verliezer beschouwd.

Dwars door den wal zijn een groot aantal Meestal waren de Toradja's echter bamboekokers aangebracht op het voorterrein gevoor zoo'n onderling vechtpartijtje wel Eicht, waardoor geschoten of met lansen ge te vinden, dat dikwijls zonder bloedver stoken kan worden. De openingen dezer kokers af gieten afliep. Had een van de partijen zijn aan de buitenszijde handig met bladeren een paar gewonden of gevangenen verloren, of was gemaskeerd, zoodat de aanvallen zich er dan was aan de eer voldaan en trok men huisdikwijls onbewust voor vertoont, waarts. De verliezende partij maakte dan van in het voorterrein walden some rantjese de eerste gelegenheid gebruik om de overgeplaatst, en den aanvaller het naderen te winnaars voor hunnen benteng te dagen en zoo bemoeilijken. Als verdedigingsmiddel hoopte ging het maar door.

De krijgsgevangenen werden als regel niet naar den aanvaller varden geelingerd. tegen gedood, maar als slaaf verkocht.

de "kompenia" maakte men in 1914 en 1915 Als byzonder strijdlustig staat de be met veel succes gebruik van stuifzand, dat volking van de districten Oraboea, Pana en in de loopen en grandels van de Goevers Nossae te boek.

kwam, waardoor deze onklaar raakten. Zoals reeds vermeld, was ook het steeds in 1914 heeft het kamponghoofd van ala onderling in oorlog zijn een van de redenen, dang (districtoraboea) bene versterking naar dat men de kampongs door een hoogen aarden zijne kampong ingericht met 30 & 40 volgingen, wal omsloot, waardoor het gemakkelijk was des oorepronkelijk met het doel den strijd aan te nachts ongewenschte elementen te weeren. blinden tegen de gewapende Politiedienaren, die

De Toradja bentengs zijn over het algemeen hem naar zijn bewering geschild en herhaaldelijk beleedigd hadden.

tactisch

tactisch zeer juist gekozen en gewoonlijk aan steile bergwanden geplaatst, zoodat ze slechts van een of hoogstens twee zijden zijn te naderen waardoor de verdediging belangrijk versenvoudigd wordt.

Omgeven door een hoogen, breedten aarden wal, beplant met dichte bamboestoeleu en aan de buitenzijde loodrecht opgezet, moet deze wal eerst beklommen worden, voor de verdedigers onder vuur genomen kunnen worden. De openingen (poortjes) in den wal zijn zorgvuldig met dikke planken dichtgemaakt, waarachter eene groote hoeveelheid aangestampte aarde wordt aangebracht.

Dwars door den wal zijn een groot aantal bamboekokers aangebracht op het voorterrein gericht, waardoor geschoten of met lansen gestoken kan worden. De openingen dezer kokers zijn aan de buitenzijde handig met bladeren of mos gemaskeerd, zoodat de aanvallen zich er dikwijls onbewust voor vertoont.

In het voorterrein werden soms rantjoes geplaatst, om den aanvaller het naderen te bemoeilijken. Als verdedigingsmiddel hoopte de bezetting vele groote steenen op, die naar den aanvaller werden geslingerd. Tegen de "Kompenia" maakte men in 1914 en 1915 met veel succes gebruik van suifzand, dat in de loopen en grendels van de geweren kwam, waardoor deze onklaar raakten.

In 1914 heeft het kamponghoofd van Fala-dang (district Oraboea) eene versterking nabij zijne kampong ingericht met 30 à 40 volgelingen, oorspronkelijk met het doel den strijd aan te binden tegen de gewapende Politiedienaren, die hem naar zijn bewering gegriefd en herhaaldelijk beleedigd hadden.

Ook heerschte er toen groote ontevredenheid tegen den toermaligen collecteur te Mamasa, die zeer autocratisch en onrechtvaardig heette op te treden.

Na twee vergeefsche aanvallen waarbij wij vier dooden en eenige gewonden kregen, werd de benteng bij den derden stormloop (intusschen waren 5 brigades op het gevechts-terrein onder bevel van den militairen Commandant van Selebes en Menado) genomen.

De genoemde kapala, Daeng Matande, een flinke kerel, liet met een twintigtal anderen hierbij het leven.

Een groot aantal kwaadwilligen had kans gezien voor den beslissenden aanval den benteng te verlaten, waaruit blijkt hoe moeilijk de afsluiting is. Zoo is achteraf gebleken, dat meerdere malen - tijdens het beleg - de verdedigers uit den benteng kwamen om aan den voet van den berg water uit een klein riviertje te halen en met de gevulde water bamboes weer in de benteng terugkeerden. En dit terwijl eenige militaire brigades den benteng geheel afsloten.

Vrouwen en kinderen gaan gewoonlijk niet mede in den benteng. Het komt voor, dat vrouwen, hare mannen niet willen verlaten, vooral wanneer een strijd op leven en dood verwacht wordt, en mede in de versterking trekken.

Onder de in 1914 uit den benteng Paladang ontkomenen behoorden Daeng Matande's jongere broeder, genaamd Daeng Palana en een wegens belasting verduistering ontslagen kampong-

hoofd van Kampong Boeangin (district Rante Boelawan) genaamd Poea Sela. Deze vormden elk met eenige volgelingen twee nieuwe benden, die eenigen tijd in het terrein rond zworven. (In de benteng trachten de Toradja elkaar door het drinken van balok (sagoeweer) en het uitvoeren van krijgsdansen aan te sporen tot moed, terwijl vroeger in onderlinge gevechten aanvallers en verdedigers elkaar uitjouwen, herhaaldelijk levensmiddelen. De voornaamste volgelingen van de in 1915 optredende de bendehoofden Poea Sela en Daeng Palana waren de kwaadwilligen Langkang, Tandj Balé en Poea Sela's broeders genaamd Poea Taloesé. Gebleven volgelingen, nabij Daeng Palana heeft in 1915 nogmaals gedacht in het district Oraboesa op den berg "Poeang" eene versterking op te richten, maar verliet deze reeds na den eersten aanval van twee infanterie brigades, die eene krachtige verkenning uitvoerden, waarbij een Europeesch fuselier het leven liet.

Zodra dien heeft Daeng Palana nog eenigen tijd rondgezworven, voortdurend opgejaagd door de rusteloos patrouilleerende brigades, totdat hij in 1916 door de bevolking van het district Panaw werd ~~af~~ gemaakt. Limba, is thans Poea Sela, persoonlijk veel dapperder dan Daeng Palana, heeft na den benteng Paladang geen directe actie meer tegen de militairen durven voeren, behalve een korte en onschadelijke beschieting van het bivak Mambié, waar een brigade militairen overnachtte. Zijn wrok gold de Politiedienaren. Een

klein

17.
klein transport van 5 man overviel hij op
De kwaadwilligen zullen in het gebied
den Boetoe Sika (Boetoe Berg) nabij zijne
van een districtshoofd geen benteng
vroegere kampong Boeangin. Twee Gewapende
bouwen voor zij van den betrokken Pareng
Politie dienaren werden bij dien overval
hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschen-
(hinderlaag) vermoord en gingen diens kara-
personen, daartoe vergunning hebben.
bijnen en patronen en verdere uitrusting
de Thans zijn al de kwaadwilligen uit
verloren.

dien tijd neergelegd of op andere wijze on-
Poea Sela, werd ten slotte verraden door
schadelijk gemaakt.

den tegenwoordigen tomakaka van Bambang,
Vrij geregeld worden nog in ladange of al
uit wiens tuin hij herhaaldelijk levens-
tuinen door de patrouilles eenige onge-
middelen stal, daar de bevolking, uit vrees
registreeren opgevat en aan het wiviel
voor bestraffing, weigerde den kwaadwil-
Bestuur overgegeven.
ligen voedsel te verstrekken.

De bergtoradja heeft als vijand meer heeft
Een militaire brigade omsingelde Poea
beteekenis dan de kust toradja. Beiden yechten
Sela en diens nog overgebleven volgelingen,
bij voorkeur in benteng of hinderlaag.
nabij kampong Laso Dewata (Bambang) en
Na de tuchtiging hem in 1914 en 1915
legde allen meer.

toegediend zullen de Toradja's niet licht
Onder de gesneuvelden bevond zich ook
meer tegen de "Kompagnia" in verzet komen, na-
Poea Sela's broeder Poea Taloeë. De beide
waerkeert echter iemand in de meening, dat
karabijnen met patronen van de Gewapende
hem een onrecht is aangedaan, dan bestaat
Politie (zie boven) werden bij deze gelegenheid
de kans, dat hij met eenige familieleden
terug gekregen.

het bosch intrekt om zich zoodoende aan
Zooals blijkt zijn beide bentengs geweest
het bestuur te onttrekken.

in het gebied Oraboea, hetgeen den indruk
Vooral de laatste jaren gaat het be-
wekte dat de pareng (districtshoofd) van Oraboe
lasting betalen vlot, ook over het verrichten
niet betrouwbaar was.

van heerdienst valt niet te klagen, men be-
Diezelfde Pareng, genaamd Limba, is
achouwt een en ander als iets onverschillijks,
thans nog aan het bewind, maar heeft
waar toch niet aan te ontkomen is. In 1903 ont-
blijkbaar ingezien, dat het met de "kompagnia"-
stond onrust, verbrak dat toen de

Geen spelen is. Thans volgt hij de civiele
2001.
bevelen behoorlijk op. Dat hij destijds van het

Best in augustus ingezet te verlaten
bestaan en de voornemens van die bentengs te
patrouillering kon medio November
bezetten niets afwist, komt rapporteur onaan-
eindigd, nadat Andolla en
nemelijk voor,
den overgegeven;

18.
17.

Aan onze zijde aanwezig een Menad. infan-
De kwaadwilligen zullen in het gebied
terist.
van een districtshoofd geen benteng
(Vide verslagen van den Gew. Mil. Comdt.
bouwen voor zij van den betrokken Pareng
aan Legercomdt VII A).

III Transporten

F. Woningen en gebouwen.

hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschen-
personen, daartoe vergunning hebben. ^{ak valt}
de Thans zijn al de kwaadwilligen uit de
dien tijd neergelegd of op andere wijze on-
schadelijk gemaakt. ^{gang is als regel in de}
Vrij geregeld worden nog in ladanga of vel
tuinen door de patrouilles eenige onge-
registreerden opgevat en aan het wiviel dat
Bestuur overgegeven. ^{worden de gasten ont-}
De bergtoradja heeft als vijand meer heeft
beteekenis dan de kust toradja. Beiden vechten
bij voorkeur in benteng of hinderlaag. ^{deeld,}
Na de tuchtiging hen in 1914 en 1915,
toegediend zullen de Toradja's niet licht
meer tegen de "Kompenia" in verzet komen, ^{be-}
Verkeert echter iemand in de meening, dat
hem een onrecht is aangedaan, dan bestaat
de kans, dat hij met eenige familieleden
het bosch intrekt om zich zodoende aan
het bestuur te onttrekken. ^{er de toegang.}

L. 10 winter

a. Pofr en Gald...

IV Districten

A. Boven Rijnland
G. Economische Toestand.

Vooral de laatste jaren gaat het be-
laating betalen vlot, ook over het verrichten,
van heerendienst valt niet te klagen, men be-
schouwt een en ander als iets onvermijdelijks,
waar toch ^{niet} ~~mits~~ aan te ontkomen is. In 1923 ont-
stond onrust, veroorzaakt door de z.g. Andolla-
zaal. De gemiddelde man heeft echter niet
vee Een in Augustus ingezette verscherpte
patrouillegang kon medio November worden be-
eindigd, nadat Andolla en volgelingen zich had-
den overgegeven;

valstand
Aan

18.

Aan onze zijde sneuvelde een Menad. infanterie, koffiecultuur, begint thans haar

(Vide verslagen van den Gew. Mil. Comdt. aan Legercomdt VII A).

III Transportmiddelen en bivaks

F. Woningen en gebouwen.

Gezien het onevenredig groote dak valt de ruimte in een toradjawoning tegen, als regel is het in 3 vertrekken verdeeld de nauwe en kleine ingang is als regel in de voorkomt, bij sommige groote huizen ook wel op zijde.

De Melabon.

b. te water.

c. Poort en Telefoon.

Men komt eerst in een voorvertrek, dat het ruimste is, daar worden de gasten ontvangen, en veelal eet men er, daarachter heeft men een benauwend klein slaapvertrekje, dat soms nog door een kain in tweeën is gedeeld, achter de slaapgelegenheid is een keuken, hoewel die naam wel wat wijdech is voor de kookbaarheden worden in het slaapvertrek be-

d. Bivaks

waard. Ventilatie en zindelijkheid laten alles te wenschen over.

IV Districtshoorden

A. Boven Sinoeang.

G. Economische Toestand.

Bij iedere woning is een padischuur een luik in den vloer geeft hier de toegang.

Dank zij de rust, die sinds de vestiging van ons gezag in de Toradjalanden, is gekomen, gaat de economische toestand steeds vooruit, vooral den laatsten tijd wordt het passar bezoe steeds levendiger, terwijl de aanslag geleidelijk hooger wordt, en vlot binnenkomt.

de koudes.

De gemiddelde man heeft echter niet veel bezittingen, een stukje sawah, een djangtuin, wat kippen en een varken.

Het bezit van karbouwen duidt op eenigen

welstand

welstand. De in de laatste jaren sterk uit-
sympathie en dus ook hun invloed verloren heb-
gebreide, koffiecultuur, begint thans haar
aan. De scholen te Oisange worden altijd goed
vruchten te dragen en brengt langzamerhand
bezoekt. De menschen kenmerken zich door meer-
geld onder de bevolking.

III Transportmiddelen en bivaks

a. te land

Het transport van en naar kust geschiedt
hoofd spreekt goed Maleisch en is vrij vlot van
met draagpaarden, overigens middels koelie's.
begrip.

b. te water.

De Toradja is een uitstekende draagkracht.
Doet over het algemeen ook wel goed zijn
Personen transport heeft plaats met tandoe
best, hij moet echter zoo nu en dan eens
of paard.

De bergrivieren zijn alle onbevaarbaar,
Hij is nog al eens ziek.

zoodat transport te water, hier onbekend is.
De bestuursbevelen volgt hij goed op.

c. Post en Telefoon.

Sedert 1916 is Mamasa telefonisch met de
Ook hij is volkomen betrouwbaar en spreekt
kust (Polewali) verbonden.
goed Maleisch.

De post wordt per looper van Polewali

Hij is gedoopt en toont wel sympathie
naar Mamasa, visa versa gebracht. Ten einde
voor de zending, hoewel het oude ook hem nog
vlotte bezorging van aangeteekende e.d. stukken
met vele banten wordt.

te verkrijgen is het wenschelijk te Polewali
heeft vrijwel invloed op de bevolking, rap-
een gemachtigde te hebben.

d. Bivaks

porteur heeft echter na zijn eerste bezdek,
Bijna in ieder district is een bivak
nimmer laat van hem gehad.

en een baroega, deze gebouwen worden door de
Hij is ook gedoopt maar een niet zeer
bevolking opgericht en onderhouden.

IV Districtshoofden.

A. Boven Binoeang.

1e. Oisange.

Hij heeft een 16 jarige zoon, die na zijn
Het beste en meeste energieke districts-
schoolperiode, wellicht te waken verder is op
hoofd, die toont te begrijpen het nut der maat-
te leiden.

regelen van het bestuur. Hij is volkomen be-
Rapporteur geloofd dat zijn betrouwbaarheid
trouwbaar en werk vol ijver, met hem is voor
afhangt van zijn al dan niet sympathieeren met
Oisange (~~is~~ het rijkste en dichtst bevolkte
den bestuursambtenaar.

4e Mosawa.

district) nog veel goeds te verwachten. Hij
De oude pareng is op verzoek ontalagen,
is wel gedoopt doch een voorstander van de
zijn zoon heeft hoewel van hooge banga
zending is hij niet.

Jammer dat er tegen hem gekuipt werd,

waardoor vele goddienstonderwijzers zijn
getrouwd.

sympathie

Hij

sympathie en dus ook hun invloed verloren hebbende voor het neerleggen der laatste benedictien. De scholen te Oisange worden altijd goed ledene hij districtshoofd geworden, vroeger bezocht. De menschen kenmerken zich door meerdere bezorde hij echter ook tot de kwaadwilligen. dere zindelijkheid (iedere kampong heeft

een der rijkste en meest invloedrijke vrijwel zijn badgelegenheid). Het districtshoofd, hij is wel gedoopt, maar moet niets hoofd spreekt goed Maleisch en is vrij vlot van voor het Christendom hebben, hij is in hart begrip.

10e Maripi.

en niet een animist. Doet over het algemeen ook wel goed zijn

2e Melaboh.

Hij volgt de bestuursbevelen vrij goed best, hij moet echter zoo nu en dan eens op, wordt echter te oud en zelf veel te opgewarmd worden.

tourneeren, naar rapporteurs rekening heeft met Hij is nog al eens ziek.

schouwt hij de onderwerping aan de "compagnia" De bestuursbevelen volgt hij goed op.

als een noodzakelijk kwaad, maar hij aan is Ook hij is volkomen betrouwbaar en spreekt te ontkomen. goed Maleisch.

11e Oisang-Galo

Hij is gedoopt en toont wel sympathie

12e Besso.

een rijk van de districten wat invloed, voor de zending, hoewel het oude ook hem nog hij ontloent zijn waantigheid aan zijn vrouw, met vele banden vasthoudt.

die van hooge banga is, sterft zijn vrouw. Heeft vrijwel invloed op de bevolking, rap- dan is hij districtshoofd af. De opvolger is porteur heeft echter na zijn eerste bezoek, welke maanden geleden gestorven. nimmer last van hem gehad.

3e Tabone

Hij is ook gedoopt maar een niet zeer

ijverig volgeling.

Hij verstaat een klein beetje Maleisch.

Hij heeft een 10 jarige zoon, die na zijn

is hij echter niet meer geweest tenzich schoolperiode, wellicht te Mamsa verder is op dan huldigt hij het systeem; te leiden.

laissez faire, laissez aller. Rapporteur gelooft dat zijn betrouwbaarheid

Hij gedoopt en doet als een ijver volgeling. afhangt van zijn al dan niet sympathieeeren met

De districtshoofden hebben allen de titel

den bestuursambtenaar. van parange (rengé de de hand) naar mode een

De oude parange is op verzoek ontslagen, pikolan aan het hoofd hangt, welke de pikolan

zijn zoon heeft hoewel van hooge banga

was "tanggout", het voorvoegsel maakt een

nog maar heel weinig invloed. wkw. Hij verstaat het Maleisch voldoende. persoon,

zaak Hij is gedoopt en naar Christelijk gebruik

getrouwd. wkw. Hij

wkw.

Hij

looning voor het neerleggen der laatste bende-
leden is hij districtshoofd geworden, vroeger
behoorde hij echter ook tot de kwaadwilligen.

10e Manipi. Oelcana Salo

1a. Taboelahan.

Een der rijksten en meest invloedrijke
hoofden, hij is wel gedoopt, maar moet niets
voor het Christendom hebben, hij is in hart
en nieren animist. Hij wonen, is dit district-

Hij volgt de bestuursbevelen vrij goed
op, wordt echter te oud om zelf veel te gaan
tourneeren, naar rapporteurs meening bestaat niet
schouwd hij de onderwerping aan de "compagnia"
als een noodzakelijk kwaad, waar niet aan is
te ontkomen, de titel van *Bandeha* (hij is)

Weinig invloed, wordt ook veel gesproken

11e Oeloe-Salo

12e Nosso.

Een rijk man en daardoor veel invloed,
hij ontleent zijn waardigheid aan zijn vrouw,
die van hooge banga is, sterft zijn vrouw, loed
dan is hij districtshoofd af. De opvolger is
eenige maanden geleden gestorven. Hij een

Een zeer druk prater, oft.

Zoolang hij onder oogen is, zal hij al
zijn best doen, en steeds zijn aanhankelijk
aan de "compagnia" trachten te tonen. mer der

Is hij echter niet onder direct toezicht,
dan huldigt hij het systeem van wat anderen
laissez faire, laissez aller.

Hij gedoopt en doet als een ijver volgeling.

De districtshoofden hebben allen de titel
van panreng (reng = de band) waar mede een
pikolan aan het hoofd hangt, welke de pikolan
dus "tangoent", het voorvoegsel maakt een
wkw. tot een zelfst. nw. dat aangeeft de persoon,
zaak, enz. die de handeling aangegeven door het

3e en 4e Manbi en Bambang.

die van Manbi niet.

wkw.

Se

wkw. verricht of uitvoert vgl. lembang=dragen;
 palembang = drager, damma= werken, padama =
 werker.

B. Pitoe Oeloena Salo

1e. Taboelahan.

Hoewel Taboelahan de bakermat is der
 Toradja's van Pitoe Oeloena Salo en vermoede-
 lijk ook van degene die in het Mamasabekken
 en in Rante Tengah wonen, is dit districts-
 hoofd toch van weinig beteekenis, beweert
 wordt dat hij niet in de rechte lijn van Pongka
 Padang afstamt en daarom niet gelijk staat met
 de hoofden van Arale en Rante-Boelawan*

Hij is gedoopt, spreekt geen Maleisch.

Hij voert de titel van Tomakaka = (rijk
 mensch) deze titel wordt ook veel gegeven
 aan niet-districtshoofden, personen, die
 echter door hun rijkdom en invloed in aanzien
 staan, als regel hebben ze wel wat blauw bloed.

In hart en nieren een Islamiet, doet
 zich nog al ijverig voor, terwijl hij een
 zeer/grooten invloed heeft.

Hij spreekt goed Maleisch en kan schrij-
 ven met Boegineesche karakters. Rapporteur
 twijfelt of hij wel een zoo goed kenner der
 adat is. Zijn inlichtingen wijken als regel,
 soms zelfs belangrijk, af van wat anderen
 vertelden.

Hij voert de titel van Indo Adanene
 (= moeder der spraak. Indo=moeder, Adan-
 woord).

3e en 4e Mambië en Bambang.

Beide menschen zonder invloed, die echter
 krachtens hun afkomst recht hebben op hun waar-
 digheid.

Het districtshoofd van Bambang is gedoopt,
 die van Mambië niet.

5e Rante Boelawan.

En flink man, die graag praat en altijd goed de bestuursbevelen opvolgt.

Hij heeft de titel van Indo Lembang (= moeder van de aade^r), zoowel hij als de Indo Kadanene beweren de hoogste der districts-
hoofden te zijn, hoewel de Indo Lembang ook vrij veel invloed heeft, schijnt Indo Kadanene toch meer invloed te hebben.

De Indo Lembang is betrouwbaar.

6e Matanga.

Het oude districtshoofd is vorig jaar gestorven, zijn zoon heeft nu tijdelijk op proef de betrekking.

Gezien
Gouverneur

(w.g.) Couveur.

19 Juli 1924.

Mamasa, 20 Maart 1924.

De Detachements Commandant,

(w.g.)

1e Luit.

Voor eensluidend afschrift:

De fd. Gouvernements Secretaria,

Y-7-4
Opgave der bijzonderheden
in het patrouillegebied

Dae.4

Opgave der bijzonderheden
in het patrouillegebied in het
verslagjaar 1 jan. 1930 t/m 31 dec.
1930
(detachement MAMASA)

Maai, 1931

AFD. CULT. EN PH.'S. ANTHROPOLOGIE
VAN HET
KON. INSTITUUT VOOR DE TROPEN

- 1. Patrouille gebied
- 2. Strategische waarde
- 3. Cultuur, taal, ras, etc.
- 4. Politieke omstandigheden

Deur het District van de Parang van het District

De verhouding van de overleden Parang genaamd
... is op de hoogte van de bevolking niet meer
... van haar bevolking af
... in het oog van de
... in de verloop van de tijd

In de verloop van de tijd van de laatste
... van het Christendom in het district
... van christen
... van christen
... van christen

De verhouding van de geheine landen tegen het land
... Nationalistische en Extre
... hebben alhier geen
... onder de Dierische en
... worden deze ideeën en leuven
... in de Toradja landen vander
... in zijn huidige ontwikkeling
... in de vast afkomstig is. Dit is nog een
... van christen
... hebben afgelopen

Mamasa den 1sten Mei 1931
De Detachements Commandant,

(Handwritten signature)

Dae.4
0

Opgave der byzonderheden in het patrouille gebied
in het verslag jaar 1 Januari 1930 t/m 31 Dec. 1930.

- II Patrouille Actie
III Ethnografische Byzonder
... heden

In verslag jaar ontvingen de patrouilles alleen
de Politiek-Politionneele opdracht.

Geen byzonderheden.

- IV Kort begrip van den hui-
digen Politieke toestand.
a. Administratieve indeeling

Door het overlijden van den Pareng van het District
Manipi, werd dit district dat oorspronkelijk by het district Pana
behoorde wederom hierby gevoegd.

De echtgenote van den overleden Pareng genaamd
Dondo thans woonachtig te kg. Tanete Manipi nam hiermede geen genoeg-
gen. Zy bezat nog zooveel invloed dat de kapala kampongs niet naar
de bevelen van de Pareng Pana luisterden, doch van haar bevelen af-
wachten. Door ingrypen van den fg. Controleur is deze beweging in de
kiem gesmoord. Deze vrouw moet echter nauwlettend in het oog worden
gehouden wegens haar ook thans nog bestaande groote invloed.

De in het verslag van de patrouille van de late
Luitenant C. Nommensen van en met 8 Juli t/m 25 Juli 1930 naar het
district Arale, geweldopleving van het Christendom in het district
Bambang met de daarby te verwachten animositeit tusschen Christenen
en Islamieten en Heidenen is verlopen, waardoor van animositeit
niets meer gemerkt werd. Het streven van de kg. hoofden om hunne
kampongs te brengen onder een ander districts hoofd werd door het
Bestuur afgewezen.

- d. Extremisme en Nationalisme.

Over vereenigingen en geheime bonden tegen het bestuur
gericht is hier niets bekend. De bekende Nationalistische en Extre-
mistische Vereenigingen als P.N.I., S.I. e.d. hebben alhier geen
leden. Hoewel in verslag jaar in Polewali onder de Dээрische en
Boegineesche Pateke voerders (d.z. de geleiders der draagpaarden) wel
propoganda werd gevoerd door de P.S.I., werden deze ideeën en leuzen
niet aangenomen, althans niet in de Toradja landen verder gepropo-
geerd. Bovendien staat de Toradja in zyn huidige ontwikkeling sterk
afzydig tegen alle wat van de kust afkomstig is. Dit is nog een in-
vloeijsel van de voor de bestuursvestiging gehouden strooptochten
der kustbevolking in deze landen tot het verkrygen van slaven.
De jongelingen die reeds de Volksscholen hebben afgeloopen beginnen
hierin reeds te veranderen.-

Mamasa den 1sten Mei 1931
De Detachements Commandant,

C. Nommensen